

Advokatfirmaet Johnsrud & Co AS
Marit Johnsrud

Vår dato: 24.04.2023
Vår referanse: 21/30992 - 34
Deres dato: 08.10.2022
Deres referanse:

Begjæring om omgjøring - deling av eiendom

Landbruksdirektoratet viser til begjæring om omgjøring innsendt 8. oktober 2022 av advokat Marit Johnsrud på vegne av Mette Strøm Brenna og Roald Brenna. Vi viser også til tilleggskriv av 23. februar 2023 samt øvrig korrespondanse i saken.

Saken har en lang og omfattende historikk. Landbruksdirektoratet gjengir ikke denne her utover hva som er relevant for begjæringen.

Begjæring om omgjøring

I det følgende vil Landbruksdirektoratet kommentere enkelte av anførselene i omgjøringsbegjæringen.

1. Vedtaket var ikke oversendt partene

Innledningsvis viser dere til at heller ikke denne gangen fikk Mette Strøm Brenna og Roald Brenna tilsendt vedtaket i egen klagesak. Det vises til at manglende utsendelse var årsaken til at Statsforvalterens omgjøringsvedtak ble opphevet av Landbruksdirektoratet.

Statsforvalteren har kommentert dette i brev til direktoratet av 5. januar 2023, hvor de også tok stilling til omgjøringsbegjæringen. Statsforvalteren beklager at vedtaket ikke er oversendt partene, men mener samtidig at dette ikke utgjør en saksbehandlingsfeil som har hatt innvirkning på vedtakets innhold, jf. fvl. § 41.

Landbruksdirektoratet deler denne vurderingen. Vi vil for ordens skyld bemerke at oversittelse av fristen i fvl. § 35 tredje ledd var årsaken til vår opphevelse av Statsforvalterens vedtak. Ved at omgjøringsvedtaket ikke var sendt til parten, manglet Statsforvalteren omgjøringskompetanse. I forbindelse med utsendelse av et vedtak i klagesak representerer ikke en slik feil fristoversittelse, selv om det er uheldig at en slik feil skjer.

2. Saken var allerede avgjort

Dere anfører videre at vedtaket vårt av 28. januar 2022 var endelig, og at Statsforvalterens klagebehandling i praksis er en omkamp av omgjøringssaken. Dere skriver at det oppleves svært inngripende at det skal skje en ny prøving av direktoratets endelige vedtak i saken. Subsidiært anfører dere at klageinstansens prøving er begrenset til å gjelde nye klagegrunner i forbindelse med klagen.

Det anføres også at direktoratet må ha hatt til hensikt å ikke åpne for denne muligheten gjennom at kommunens delingsvedtak er endelig og at direktoratets vedtak om at kommunens vedtak var endelig, og ikke kunne påklages.

I vårt vedtak av 28. januar 2022 skriver vi eksplisitt at vi ikke tar stilling til de materielle spørsmålene i saken. Vi opphevet Statsforvalterens vedtak som følge av at en frist var oversittet. Som følge av at Statsforvalteren etter fvl. § 35 tredje ledd ikke hadde hjemmel til å omgjøre kommunens vedtak, slo vi fast at kommunens vedtak var endelig. Vårt vedtak omhandler imidlertid ikke klagesaken på delingsvedtaket som ble stilt i bero av Stange kommune som følge av Statsforvalterens omgjøring. Kommunen har anledning til å stille en behandling av en klagesak i bero i påvente av f.eks. en omgjøringssak.

Klageinstansens kompetanse følger av fvl. § 34. Klageinstansen kan prøve «alle sider av saken». Dermed er ikke klageinstansens prøving avgrenset slik det anføres fra dere.

3. Partsstatus

Videre anføres det at klagen fra Randi og Tone Brenna skulle vært avvist fordi disse mangler klagerett. Dette begrunner dere med at Randi eller Tone Brenna verken er parter eller har rettslig klageinteresse. I Statsforvalterens vedtak har man lagt til grunn at disse er parter i saken. Det vises til at dere tidligere har argumentert for at Randi og Tone Brenna mangler aktuell tilknytning til saken for å kunne ha rettslig klageinteresse. Det vises til at de med sine bolighus er naboer til eiendommen som skal deles. Det er dermed ingen landbruksmessige hensyn som gjør seg gjeldende for dem. Det vises til at de er langt ute i odelsrekken, og deres odelsrett vil ikke la seg realisere da barna til Mette Strøm Brenna og Roald Brenna har vært tydelige på at de ikke vil fraskrive seg odel til fordel for Randi og Tone Brenna. Dere anfører at dette medfører at det foreligger en saksbehandlingsfeil som må føre til at Statsforvalterens vedtak er ugyldig.

Statsforvalteren har i brevet med kommentar til omgjøringsbegjæringen medgitt at Randi og Tone Brenna ikke er parter i saken. Imidlertid mener Statsforvalteren at de har rettslig klageinteresse, ettersom de er odelsberettiget til eiendommen og vil miste muligheten til å overta eiendommen med bygninger som resultat av en ev. deling.

Landbruksdirektoratet er enig i at Tone og Randi Brenna ikke kan regnes som parter i saken. Spørsmålet blir videre om de kan regnes for å ha rettslig klageinteresse. Dette spørsmålet må avgjøres konkret. Det er tilstrekkelig at en klagers interesse er av en slik art og styrke at det er rimelig at han får vedtaket overprøvd av et overordnet organ. Randi og Tone Brennans status som odelsberettigede til eiendommen er ikke i seg selv nok til å gi rettslig klageinteresse. Imidlertid er det etter praksis slått fast at odelsberettigede regnes for å ha rettslig klageinteresse i en delingssak dersom delingen medfører at den odelsberettigede mister muligheten til å overta eiendommen med bygninger.¹

Ettersom delingssøknaden gjelder et slikt tilfelle, kan vi slå fast at Randi og Tone Brenna har rettslig klageinteresse i saken, og at Statsforvalteren dermed hadde plikt til å ta klagen til behandling. At de er langt ut i odelsrekken er ikke relevant for vurderingen.

At de er omtalt som parter i saken er en saksbehandlingsfeil, men vi kan ikke se at det er en rimelig mulighet for at denne feilen har innvirket på vedtakets innhold.

¹ Se rundskriv M-2021/2 kapittel 2.2

4. Hensynet til det kommunale selvstyret

I begjæringen om omgjøring anføres det at Statsforvalteren ikke viser om, eller hvordan, hensynet til det kommunale selvstyret er vektlagt. Det vises til at dette skal vektlegges i klagesaker, jf. fvl. § 34 annet ledd tredje punktum. Det vises til at kommunene tilbake i 2004 ble gitt myndighet til å fatte vedtak i jordlovssaker fordi kommunen sto nærmest til å foreta slike relevante vurderinger. Det vises til at et enstemmig formannskap anså deling som omsøkt som en god driftsmessig løsning, og at det ikke kan være en kurant avgjørelse for Statsforvalteren å overprøve denne skjønnsutøvelsen. Dere anfører at momentene som er vektlagt av formannskapet for å si ja til deling, må veies opp mot Statsforvalterens eventuelle motargumenter mot deling. Dere anfører at når dette ikke er gjort, utgjør dette en alvorlig feil.

Landbruksdirektoratet viser til at Statsforvalteren i sitt vedtak har opplyst om at det kommunale selvstyret skal tillegges stor vekt ved prøving av det frie skjønn. Statsforvalteren har ikke eksplisitt kommentert hvordan hensynet til det kommunale selvstyret er vektet i vedtaket. Dette er et krav etter fvl. § 34 annet ledd flg. Samtidig er det slik at hensynet til det kommunale selvstyret kun har stor vekt ved prøving av kommunens *frie skjønn*. I rundskriv M-2/2021 står det følgende om vurderingen:

«Etter forvaltningsloven § 34 annet ledd fjerde punktum har statsforvalteren dessuten en skjerpet begrunnelsesplikt ved prøvingen av kommunens frie skjønn. Det er gitt retningslinjer for prøving av det frie skjønnet, jf. «Retningslinjer for statlig klagebehandling – fvl. § 34», H-1998-2103. «..Hvor nasjonale hensyn kommer klart til uttrykk gjennom skjønsmessige begreper i loven, rikspolitiske retningslinjer eller utsagn i lovforarbeider eller andre regjerings- eller stortingsdokumenter, er det vist til at hensynet til nasjonal styring bør ha større gjennomslagskraft enn om det ikke finnes slike begrunnelser.»

I denne saken har Stange kommune begrunnet delingstillatelsen med at det vil gi en driftsmessig god løsning og ivaretagelse av arealressursene. Dette er ikke momenter i vurderingen etter jordlova § 12 tredje ledd som er underlagt fritt skjønn, men hvor det finnes nasjonale føringer for utøvelsen av skjønnet, se bl.a. H-1998-2103 kap. 9.1 og M-2/2021 kapittel 5.5.3.2 under «de landbruksmessige hensynene». Statsforvalteren har i herværende sak ikke overprøvd vurderinger der kommunen har fritt skjønn.

Landbruksdirektoratet mener likevel at Statsforvalteren i sin begrunnelse skulle ha vist til hvordan hensynet til det kommunale selvstyret er vektlagt i saken. Vi kan imidlertid ikke se at det er en rimelig mulighet for at denne saksbehandlingsfeilen kan ha virket inn på resultatet, jf. fvl. § 41.

5. Anførsel om usaklig forskjellsbehandling

Det blir også anført at vedtaket representerer usaklig forskjellsbehandling. Det vises til en sak fra 2003. Det opplyses fra Stange kommune at delingssaken fra 2003 som søkerne viser til, ikke er sammenlignbar med herværende sak. Sak 03/0019 gjaldt fradeling av bebyggelse (tun) fra en driftsenhet i landbruket som etter godkjent fradeling satt igjen med tre boenheter. I denne saken er resultatet etter en ev. delingstillatelse en husløs landbrukseiendom. Landbruksdirektoratet deler vurderingen til kommunen om at disse sakene ikke er sammenlignbare.

Begjæring om omgjøring tas ikke til følge. Dette er ikke et enkeltvedtak, og kan derfor ikke påklages.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Aud-Ingrid Krefting
seksjonssjef

Maja Sandvik Schartum
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:
Advokatfirmaet Johnsrud & Co
AS

Kopi til:
Dyre Østby Advokat med
møterett for Høyesterett
Statsforvalteren i
Innlandet

Postboks 987

2604 LILLEHAMMER